

Iš augalų išgaunamos natūralios spalvos

Parengė Jiezno gimnazijos 8 klasės mokinės
Jūratė Giedraitytė, Roberta Šidlaitė, Erika Taraškevičiūtė.

Tikslas

- Surinkti informaciją apie augalus (jurginai, svogūnai, rožės).
- Pagal tam tikrus natūralius išteklius išgauti ant audinio spalvą iš tiriamų augalų.

Jurginių įvairovių

Dahlia

- ▶ Tai astrinių šeimos augalas, auginamas Šiaurės Amerikoje ir Europoje, kurio gimtinė yra Meksika. Šios dekoratyvinės, daugiametės gėlės žydi nuo liepos mėnesio iki pat pirmųjų šalnų. Net jei neturi vaisių, tačiau turi nuostabaus grožio žiedus.

- ▶ Jos yra skirstomos į 8 pagrindines grupes.

Paprastieji tuščiaviduriai

- ▶ Tai tuščiaviduriai jurginai, turintys graižo pakraštyje tik vieną eilę liežuviškų žiedų

Anemoniniai

- ▶ Graižai 15 cm skersmens, primena plukes, su 3 eilėmis stambių liežuviškų žiedų, kurie arčiau centro smulkėja ir pasidaro vamzdiški.

Apykakliniai

- ▶ Pakraštyje žiedai stambesni, o viduryje – smulkesni, šviesesni ir glaudžiai prigulę prie pakraštinių.

Dekoratyvieniai

- Šiai grupei priklauso didesnė dalis jurginių. Graižai stambus, neretai 30 cm skersmens, pilnaviduriai, įvairių spalvų.

Rutuliniai

- Graižai apvalūs, 10-20 cm skersmens. Liežuviški žiedai susitelkę į viršų platėjančiais vamzdeliais

Kaktusiniai ir Chizanteminiai

- ▶ Kaktusinių žiedai susisukę, su smailiais, praplatėjančiais arba įskeltais galiukais. Yra daug įvairių veislių.
- ▶ Chizanteminiai panašūs į kaktusinius, tik jų graižuose liežuviški žiedai ilgesni ir su išlenktais galiukais

Pomponiniai

- ▶ Panašūs į rutulinius jurginus, tik jų graižai gerokai mažesni.

Skirstymas

- ▶ Jie yra skirstomi ir pagal žiedo dydį, spalvą ar net pražydėjimo laiką.
- ▶ Pagal spalvas jos skirstomos į 15 net spalvų. Žiedo dydžiais skirstomos į 9 grupes, o pražydėjimo laiką tik į 4: labai ankstyvas, ankstyvas, vidutinio ankstyvumo ir vėlyvo.

Janina Degutytė Jurginai

Aukšti aukšti ligi stogų- kačiukais
Raudoni, balti ir geltoni Glaustosi palei kojas
Iš tolo šviečia jurginai, Ir murkuodama prašo
Nusaulindami žąsiukus, Balto, šilto, putoto...
Senolę pilką svirtį Aukšti aukšti - ligi stogų,
Ir suolelį, kur močiutė košią Raudoni, balti ir geltoni
pieną. Iš tolo šviečia jurginai.
O katė su mažais

Ona Baliukienė Jurginai

Prie namo pamatų
Pražydo nuostabūs jurginai
Tarsi stebuklas formų ir spalvų
Ir kaip ilgai jie linksmins mūsų širdis
Ligi pačių rudens šalnų.
Kai sveikiname, puokštę skinam
Linkėdami daug laimės-saulės spindulių,
Nes rudeninis žiedas tebežydi
Tarsi pakviesdamas dar vasarą
Apvainikuoti jo žiedu.
Nejaugi paskutinę puokštę prisiskyniau
Po besišypsančiu saulutės
Lyg jurgino žiedas
Spinduliu šiltu.

Viltis

- ▶ Legenda byloja, jog jurginai prieš ledynmetį išdygę laužavietės vietoje kaip ženklas, kad ledynmetis – ne amžinas ir kad gyvenimas ir džiaugsmas grįš į Žemę. Jurginų spėjimas išsipildė tačiau jie žydi rudeniop lyg savo nuostabiausia žieduose slėptų išsiskyrimo su žmogumi liūdesį. Tačiau jurginai visuomet būdavo vilties simbolis.

Auginimo taisyklės

- ▶ Jurginių negalima vienoje vietoje auginti iš eilės kelerius metus.
- ▶ Duobutes kasti 80-100 cm atstumu, 40 cm gylio ir 40 cm pločio.
- ▶ Į duobutes iki pusės dėti komposto, šiek tiek superfosfato ir kalio druskos.
- ▶ Iškasus šakniagumbius apdžiovinti vėsioje, sausoje, vėjo perpučiamoje patalpoje. Po to sudėti į laikymui skirtą patalpą, kurioje turi būti 4-5°C šilumos.
- ▶ Augančius Jurginius reikia genėti, krūme paliekant 2-3 stiebus, pašalinti išaugusius ūglius ir apatinius lapus. Genėtų jurginių išauga didesni žiedai, greičiau subręsta ir pražysta ir geriau per žiemą laikosi šakniagumbiai.

Ligos

- **Fuzarinis šakniagumbių puvinys.** Šakniagumbiai vysta, paruduoja, pūva
- **Žieduotoji dėmėtligė.** Ant lapalakščio — netaisyklingos formos dėmės.
- **Bakterinis vėžys.** Ligos pažeisti jurginai nenormaliai šakojasi, iš pradžių nupūva atskiri stiebai, o kiek vėliau žūva visas augalas.
- **Sklerotinis puvinys.** Iš pradžių vysta, po to pūva ir žūva visas augalas arba atskiros jo dalys.
- **Kekerinis puvinys.** Žiedai pradžių apmiršta, o vėliau apsitraukia pilka pelėsio veja.

Jurginių anspauddai

Atlikti preso būdu.

- Data:2020-10-23
- Augalai: jurginas ir jurgino lapai
- Augalų spalvos: žalia, balta, geltona, raudona.
- Medžiagos spalva: balta

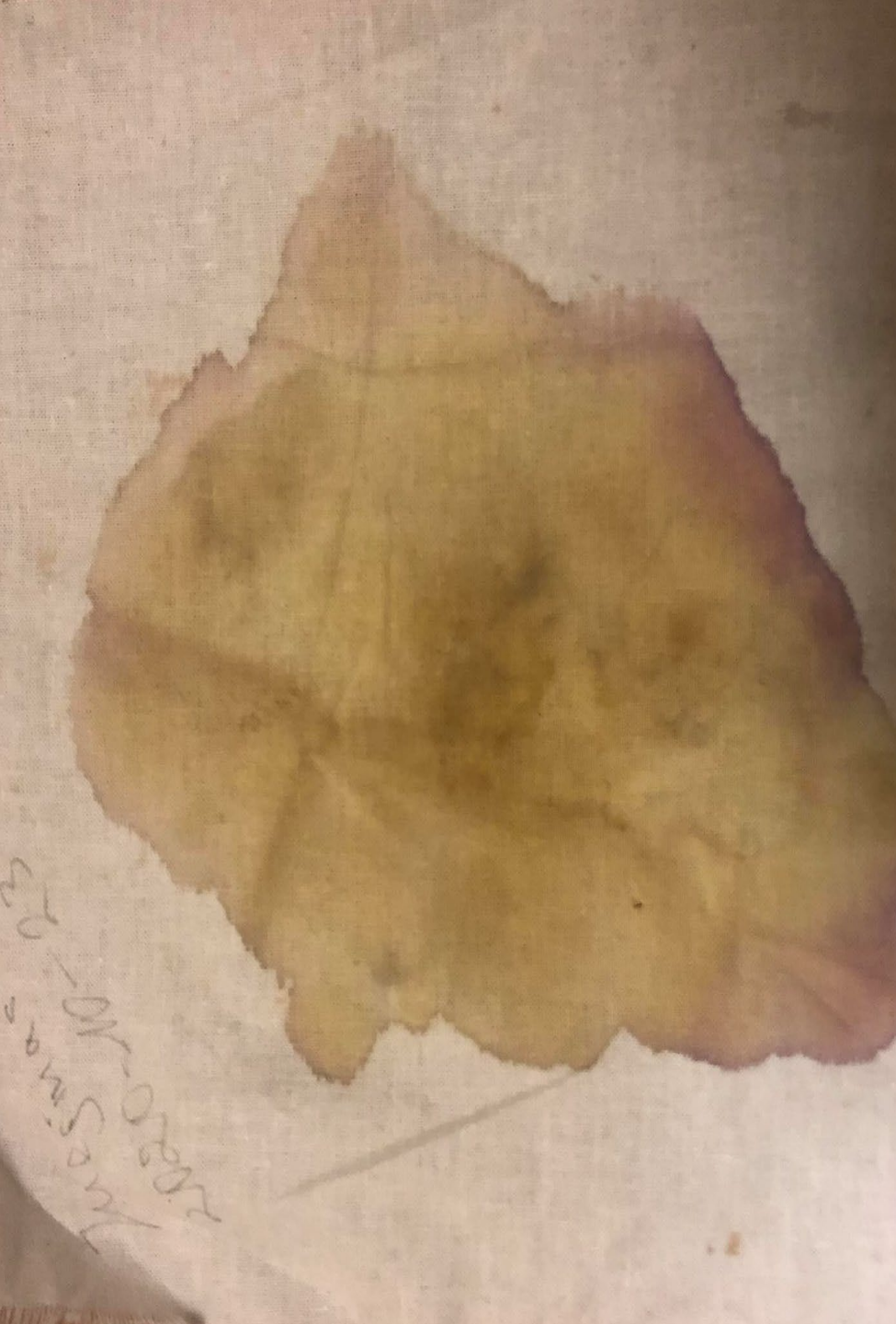
- Data: 2020-10-23
- Augalas: jurginas
- Augalo spalva: geltona ir raudona
- Medžiagos spalva: balta

- ▶ Data: 2020-10-23
- ▶ Augalai: jurginas ir jurgino lapai
- ▶ Augalų spalva: žalia, geltona ir rožinė
- ▶ Medžiagos spalva: balta

- Data: 2020-10-23
- Augalai: jurginiai
- Augalų spalva: geltona ir balta
- Medžiagos spalva: balta

- Data: 2020-10-23
- Augalas: jurginas
- Augalų spalva: geltona, balta ir raudona
- Medžiagos spalva: balta

- Data: 2020-10-23
- Augalas: jurginas
- Augalų spalva: geltona, balta.
- Medžiagos spalva: balta

- Data: 2020-10-23
- Augalai: jurginas ir jurgino lapai
- Augalų spalva: šviesiai raudona, balta ir žalia
- Medžiagos spalva: balta

- Data: 2020-10-23
- Augalas: jurginas
- Augalo spalva: raudona ir geltona
- Medžiagos spalva: balta

- Data: 2020-10-23
- Augalas: jurginas
- Augalo spalva: raudona, geltona, balta
- Medžiagos spalva: balta

Išvados

- ▶ Išgaunant spalvą ant audinio nuo augalo žiedo ir jo lapų, audinys nusidažo pasteline spalva.
- ▶ Žiedo ir lapo forma išgaunama neryški, kontūrai panašūs į dėmes.

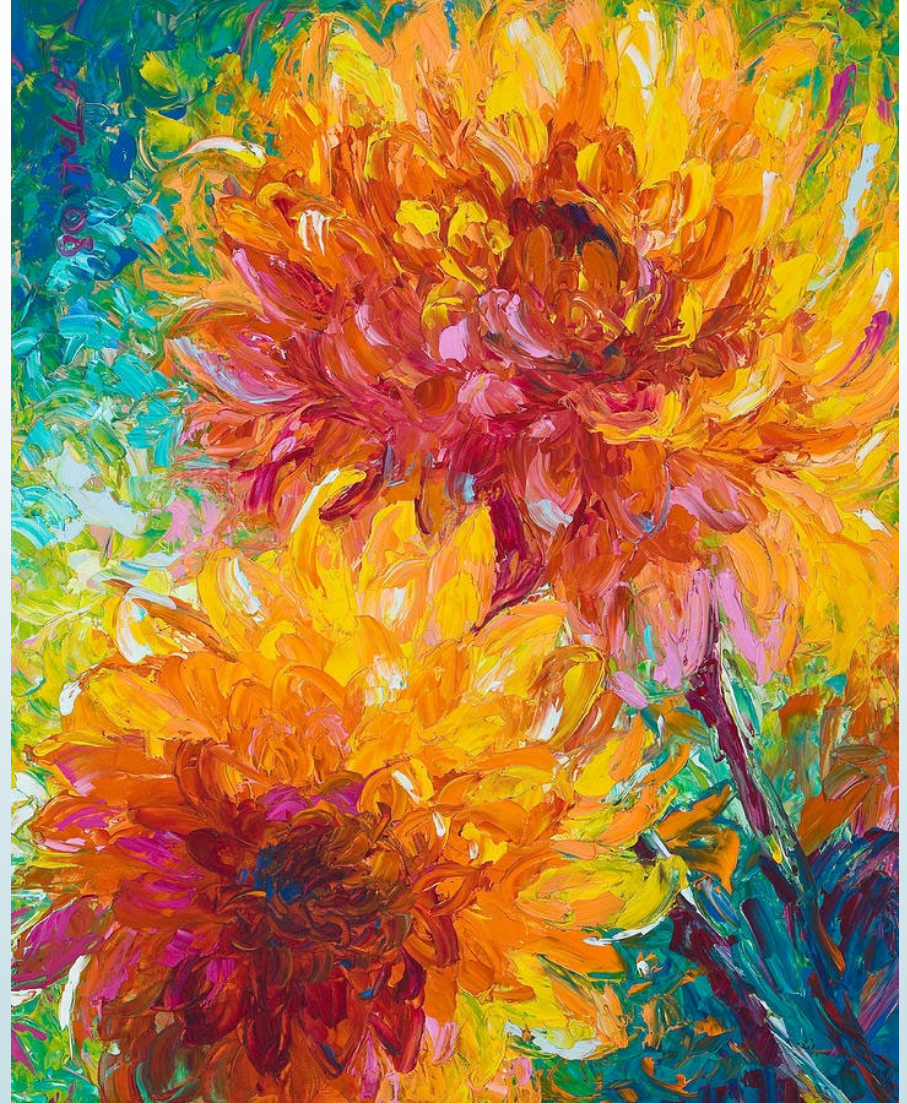

Dailininkų piešiniai

► Vladimiras Grigorjevičius

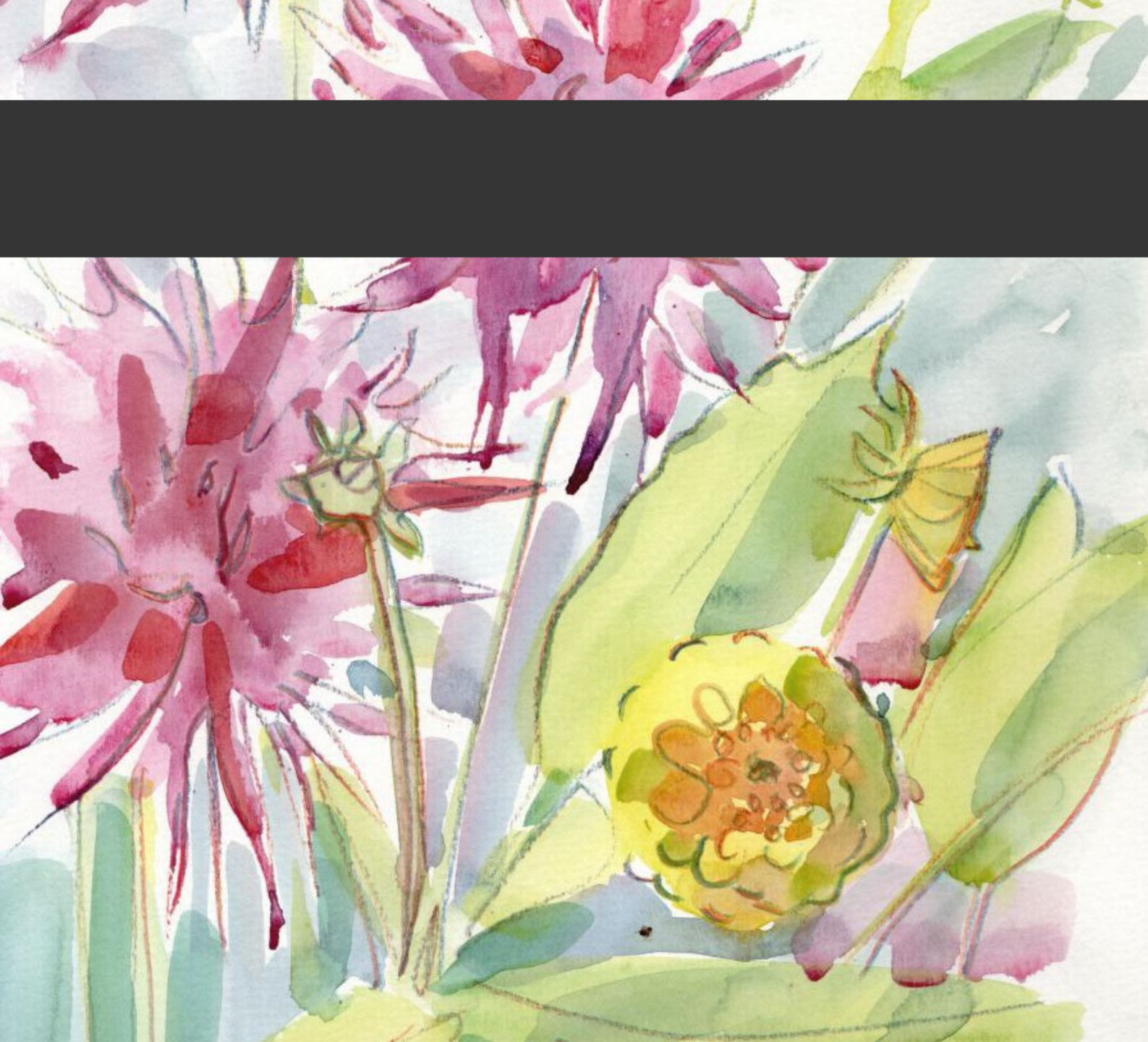

► Talya Johnson

► Nomeda Balasevičiūtė

► Kazys Kęstutis Šiaulytis

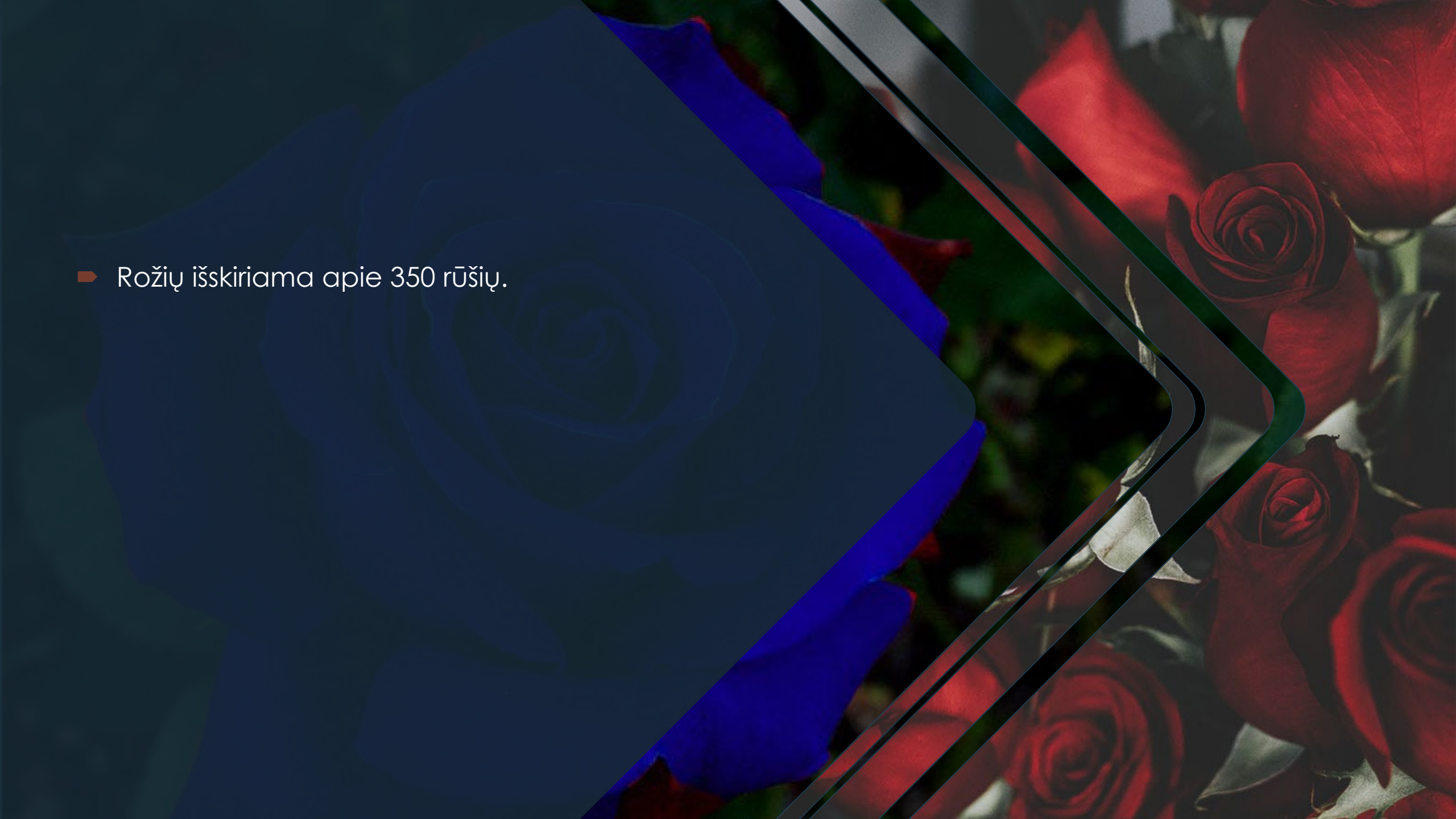
Rožes

Rosa

- ▶ Tai erškėčių genties dekoratyvinis augalas atvykęs iš Kinijos. Tai turbūt pati populiariausia ir gausiausia auginama gėlių grupė, nereikalaujanti daug priežiūros. Žiedai įvairaus dydžio, labai kvapnūs ir įvairiausių atspalvių.

- ▶ Rožņu išķirama apie 350 rūšiņ.

Arbatinė rožė

- ▶ Krūmai auga tiesiai, 60—80 cm aukščio. Lapai dideli, blizgantys arba matiniai, nuo skaisčiai žalio iki bronziškai raudono tono.

Poliantinē rožē

- Krūmai žemi ,kiekvienas ūglis baigiasi žiedu. Lapai smulkūs, odiški. Žiedai smulkus.

Floribundinės rožės

Krūmas labai įvairaus aukščio — 40— 100 cm. Lapai odiški, blizgantys, žali ir raudonai bronziniai

Parko rožė

- ▶ Tai greitai augantys krūmai, reikalaujantys nedidelės priedangos žiemą. Jų aukštis iki 200 cm. Ilgai žydi, daug kvėpiančių žiedų.

Kininė rožė

- Žiedai yra varpelio formos, kurių skersmuo nuo 10 iki 30 cm., Jų spalva yra gana įvairi: nuo baltos ir rožinės iki bordo ir violetinės

Jonas Aistis

Rožė

AŠ NIEKAD nemačiau tiek kraujo
suplūdusio
Nei žaizdoje, nei vakare prieš
lietų,
Kaip neįteiktos rožės skruostuose
ir lūpose,
Taip, rodos, imtų mano gėlą ir jai
išlietų!

Vardadienis, kankinu rožę, gatvę
ir vakarą,
Stebuklo laukiu, kurs įvykt negali:
Rieda rožės ilgesys kalinio ašara,
Sirdis užgroja melancholišką
plokštelę...

Et avoient eue le mestiere
Et celle faisoit plus volentiere
La parole au Dieu Amours

oro veiffie hanté a l'er
Et t'ent moult neblenté l'aler

„Rožės romanas“

Vienas reikšmingiausių
prancūzų viduramžių
literatūros kūrinių.

Legenda apie geltonąją rožę

- ▶ Kol Mahometas dalyvavo karo žygiuose, jo žmona buvo neištikima su jaunu persu. Sugrįžęs Mahometas suabejojo žmonos ištikimybe ir, kad išsiaiškintų tiesą, liepė žmonai raudoną rožę panardinti į dvaro vandens telkinį. Panardinta į vandenį rožė pagelto ir neištikimybė paaiškėjo. Gal nuo tų laikų geltona spalva ir siejama su neištikimybe.

Priežiūra

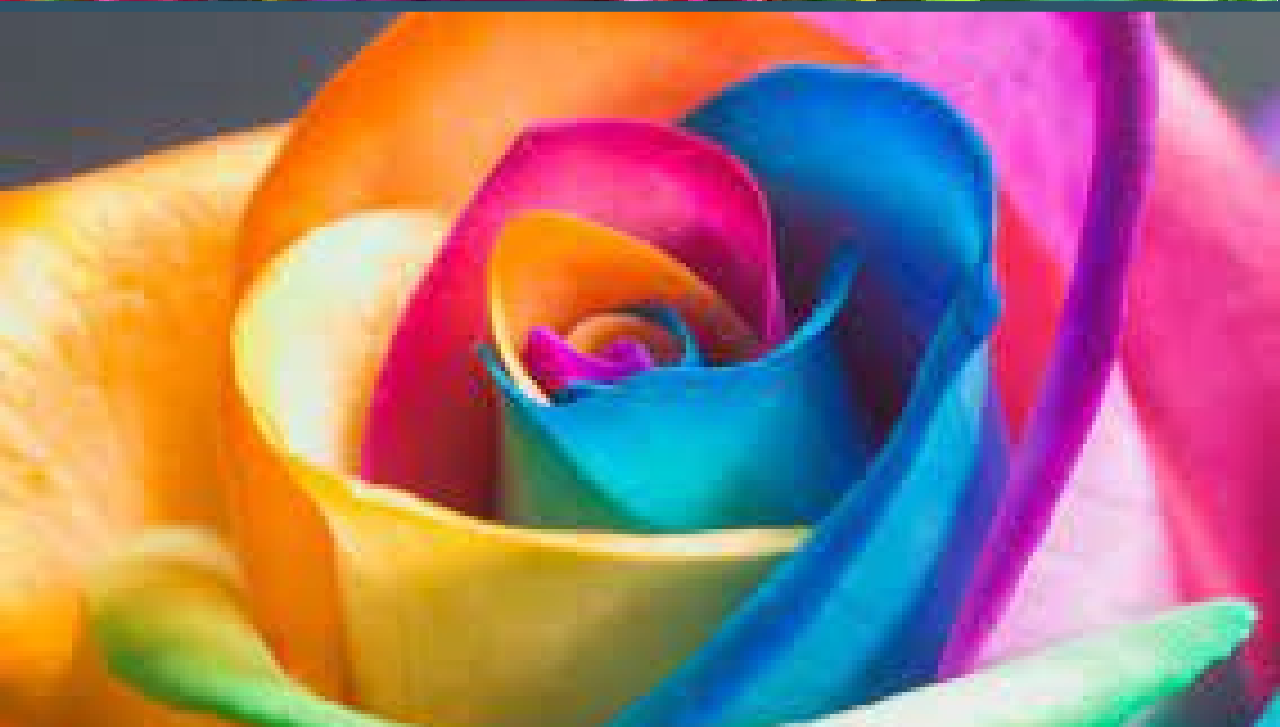
- ▶ Per vasarą rožes reikia sistemingai laistyti, tręšti, purenti žemę, kaupiti.
- ▶ Prieš pirmąsias Šalnas krūmus reikia apkaupiti purios žemės sluoksniu.
- ▶ Genėti pirmiausia reikia visus pašalčius, pajuodusius ūglių galus.
- ▶ Prieš sodinant ūglius reikia nupjauti trumpai, šaknis kiek patrumpinti
- ▶ Rožes sodinti reikia duobutėse, kurių gylis ir plotis leidžia laisvai išskleisti augalo šaknis.

Ligos

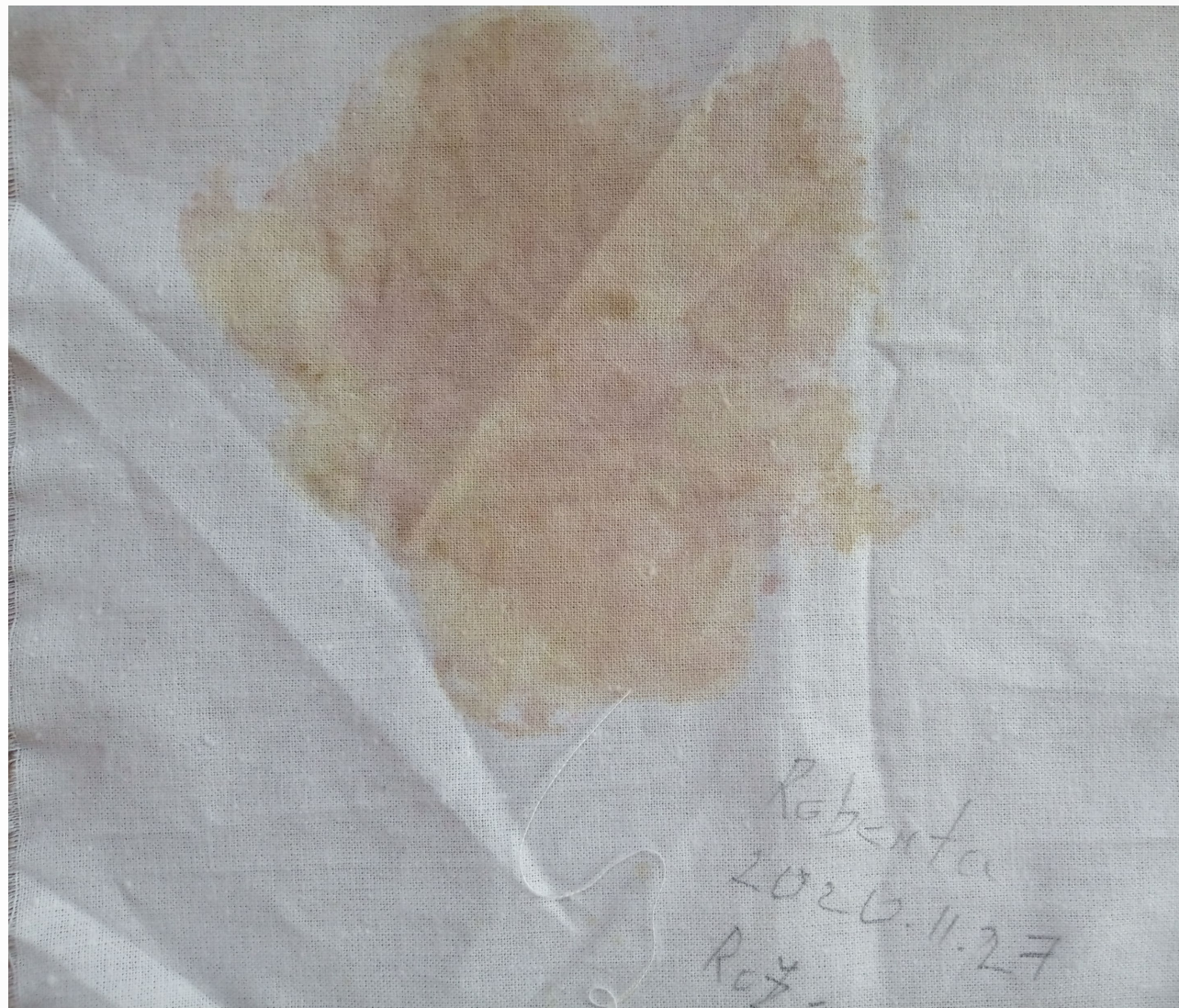
- ▶ **Juodoji lapų dėmėtligė.** Ant lapų atsiranda juodų dėmių, jie nukrinta, augalai prastai žiemoja.
- ▶ **Miltligė.** Lapai susisuka ir nukrinta, žiedpumpuriai džiūsta, nustoja augę, augalas silpsta, o paskui prastai žiemoja.
- ▶ **Ūglių dėmėtligė.** Prieūglių pagrindo atsiranda rudų dėmių, paskui šių dėmių paviršius džiūsta, pažeisti ūgliai susisuka ir žūva.

Rožių
anspaudai

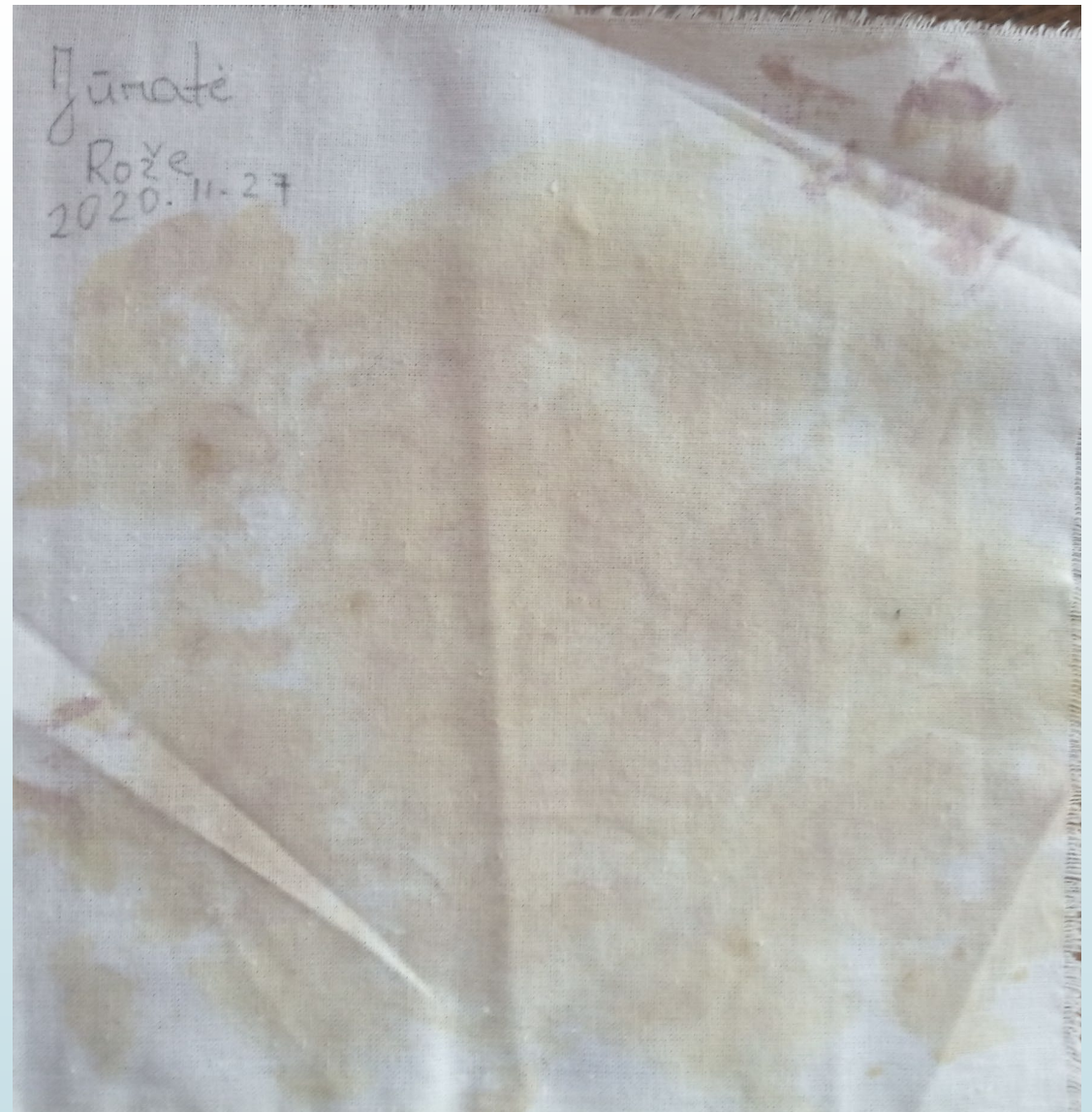
- Data: 2020-11-27
- Augalas: rožė
- Augalo spalva: geltona ir rožinė
- Medžiagos spalva: balta

- Data: 2020-11-27
- Augalas: rožės lapai
- Augalo spalva: žalia
- Medžiagos spalva: balta

- Data: 2020-11-27
- Augalas: rožė
- Augalo spalva: geltona ir rožinė
- Medžiagos spalva: balta

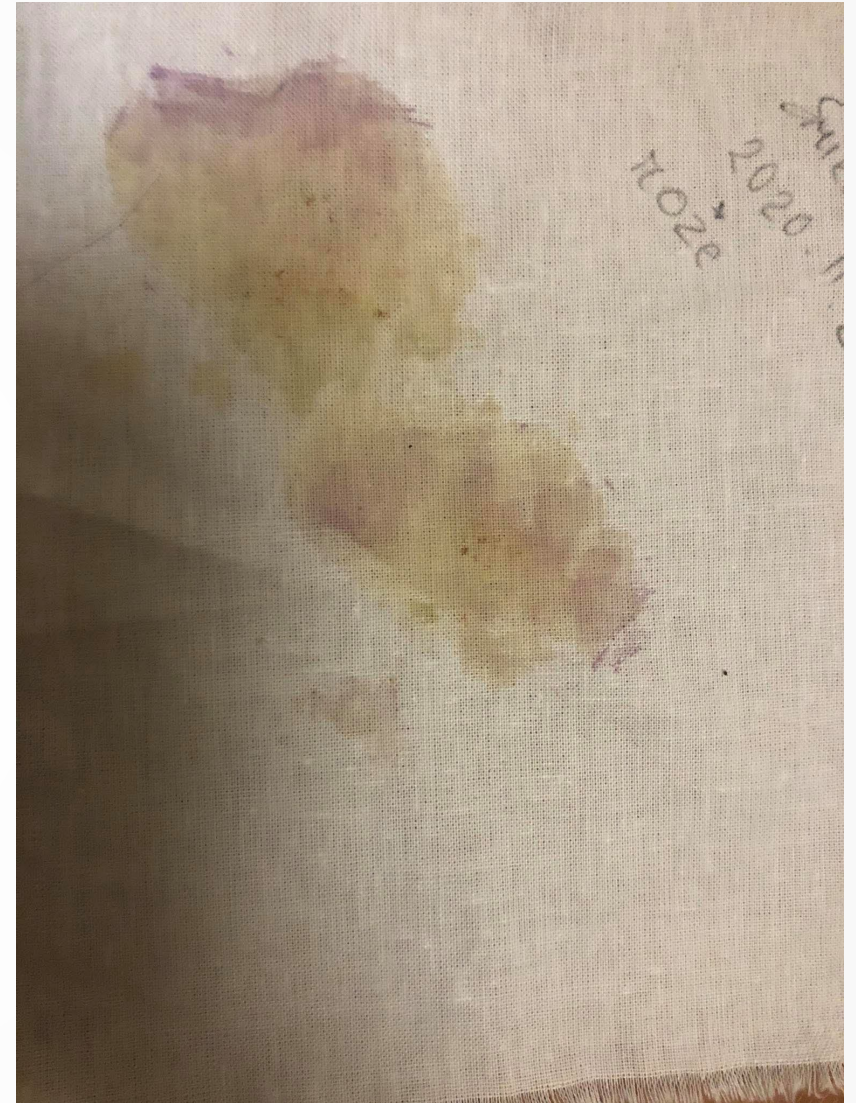
- Data: 2020-11-27
- Augalai: rožė ir rožės lapai
- Augalų spalva: geltona, rožinė ir žalia.
- Medžiagos spalva: balta

- Data: 2020-11-27
- Augalai: rožė ir rožės lapas.
- Augalų spalva: balta ir žalia.
- Medžiagos spalva: balta

- Data: 2020-11-27
- Augalas: rožė
- Augalo spalva: geltona ir rožinė
- Medžiagos spalva: balta

Išvados

- ▶ Rožių anspaudai gavo kaip ir jurginų, pastelinių spalvų, netaisyklingų formų dėmės.

Dailininkų piešiniai

► Pjeras Ogiustas Renuaras

▶ Jean-Baptiste Robie

➤ Lowell Blair Nesbitt

► Vincent van Gogh

Svogūnai

A photograph of several green onions (Svogūnai) growing in a garden bed. The onions have long, thin green stalks and bulbous, light-colored roots. The ground is covered with dark soil and small stones.

Allium cepa

- Yra amarilinių šeimos augalas. Anksčiau buvo priskiriamas lelijinių šeimai, bet jį tikriausiai išspyrė. Jo lapai yra tuščiaviduriai, kurie vidutiniškai užauga iki 30 – 40 centimetrų. Aišku būna ilgesnų arba kaip tik trumpesnių. Požeminiai augalo gumbai, taip pat vadinami svogūnais, – apvalūs arba pailgi, padengti kelių sluoksnių lukštais.

- Svogūnų veislių yra daug, tačiau Lietuvoje dažniausiai auginami yra šie:

Lietuvos didieji

- ▶ Tai vidutinio ankstyvumo saldūs svogūnai, ropelės pusiau plokščios, balzganos gelsvos spalvos lukštai.

Svirskije

- Vidutinio ankstyvumo, pusiau aštrūs svogūnai, ropelės plokščios, geltonais su rausvu atspalviu lukštais.

Danilovskije

Vidutinio ankstyvumo, pusiau aštrūs svogūnai, ropelės plokščios, lukštai tamsiai violetiniai.

Mstirskije vietiniai

Ankstyvieji, aštraus skonio, ropelės plokščios, lukštai gelsvi su rudu atspalviu.

Eilēraštis apie svogūnā

Pasunkėjau, paūgėjau,

Niekam blogo nelinkėjau.

Pasakyki, pasakyki.

Tai kodėl kiekvienā sykī

Svogūnėlī pjaudama

Lieja ašaras mama?

Legenda

- ▶ Tačiau esama legendos, kur pasakojama, kad svogūnų sriuba – karaliaus Liudviko XV šedevras. Pasakojama, kad karalius, medžioklėje likęs be vakarienės, išsivirė sriubos iš to, ką rado po ranka: šampano, sviesto ir svogūnų.

Trąša

- Svogūnų lukštų nuovire yra kalio, kalcio, magnio, geležies, mangano, vario, cinko, chromo, aliuminio, seleno, nikelio, švino, boro.
- Dažančioji medžiaga stabdo bakterijų vystymąsi. Svogūnų lukštų nuoviras sunaikina dirvoje patogeninę mikroflorą, pamaitina ją mikroelementais, o tai reiškia, kad ji atgaivina skurstančius augalus, suteikia jiems gyvybingumo. Šiuo nuoviru palaisčius pradėjusius gelsti agurkus, jų lapų spalva atsigauna, augalas pradeda smarkiau augti, leisti naujas atžalas.

Priežiūra

- ▶ Sėjinkams pasiekus 15 centimetrų aukštį galima papildomai patręšti kalio ir fosforo trąšomis.
- ▶ Sausu oru svogūnai laistomi kas 10 dienų, giliai iki 15-20 cm įmerkiant dirvą. Palaisčius dirva purenama.
- ▶ Laistyti nereikia mėnuo iki derliaus nuėmimo, nes drėgmė trukdo vystytis svogūnų ropelėms.
- ▶ Auginant sau patartina svogūnus sodinti rečiau. Sodinami eilėmis kas 30 centimetrų svogūnai.
- ▶ Svogūnai renkamai saulėtą dieną, prieš šalnas. Apdžiovinti nešami į tamsias pastoges. Stiebas patrumpinamas 3-4 centimetrai nuo kaklelio.

Ligos

- ▶ Netikroji miltligė – viena žalingiausių svogūnų ligų. Pažeistų augalų lapai susiraukšlėja. Ant lapų atsiranda pailgos, neryškios, gelsvos dėmės, kurios drėgnu metu pasidengia pilkšvai violetiniu apnašu. Sergantys laiškai pajuosta, džūsta.
- ▶ Kaklelio puvinys – viena pagrindinių laikymo metu plintanti svogūnų liga. Tipiški simptomai : pilkas pelėsis su juodais skleročiais ant ropelių arba tarp lukštų.
- ▶ Sklerotinis puvinys - Pažeisti jauni augalai gali žūti prieš sudygimą ar tuoj po jo. Pažeistų senesnių augalų ropelių dugnas pasidengia balta grybienu, kurioje galima rasti daugybę mažų juodų skleročių. Augalai pradeda nykti ir niekada nepasiekia normalaus ropelės dydžio. Daugelis jų žūsta beaugdami.

Svogūnų anspaudai

- Data: 2021-03-04
- Augalas: raudonasis svogūnas
- Augalo spalva: raudona
- Medžiagos spalva: balta

Data: 2021-03-04

Augalas: raudonasis svogūnas

Augalo spalva: raudona

Medžiagos spalva: balta

- ▶ Data: 2021-03-05
- ▶ Augalas: raudonasis svogūnas
- ▶ Augalo spalva: raudona
- ▶ Medžiagos spalva: balta

- Data: 2021-03-05
- Augalas: raudonasis svogūnas
- Augalo spalva: raudona
- Medžiagos spalva: balta

Išvados

- Dažant audinį svogūno lukštuose, spalvos kurios tikėjomės neišgavome. Gal netinkamai naudojome dažymo technika?

Naudoti šaltiniai

- Interneto svetainės, wikipedia, literatūriniai šaltiniai, gyvenimiška patirtis.
- <https://www.sodasirdarzas.lt>
- [Pradžia \(jurginai-geles.lt\)](http://Pradžia(jurginai-geles.lt))
- [Viskas apie gėles - Gėlės, priežiūra, auginimas, naujienos \(apiegeles.lt\)](http://Viskas apie gėles - Gėlės, priežiūra, auginimas, naujienos (apiegeles.lt))
- https://lt.wikipedia.org/wiki/Valgomasis_svog%C5%ABnas
- <https://lt.wikipedia.org/wiki/Jurginas>
- <https://lt.wikipedia.org/wiki/Ro%C5%BE%C4%97>